ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަން އޮފް ދަ މޯލްޑިވްސް
މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ

ނަންބަރު: (PR)168-A/168/2024/2

ނޫސްބަޔާން

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިންތިޚާބު 2024އާ ގުޅިގެން އާންމުންގެ ޚިޔާލު ހޯދުމަށް ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަނުން ކުރިއަށް ގެންދިޔަ ދިރާސާގެ ހޯދުންތަކާ ގުޅޭ

ޤާނޫނު ނަންބަރު 2006/6 (ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނު) ގެ 2 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ށ) އާއި މި ޤާނޫނުގެ 20 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަޤްޞަދުތަކާއި މަސްއޫލިއްޔަތުތައް އަދާކުރުމުގެ ގޮތުން، އިންތިޚާބުތަކަކީ ކުރިމަތިލުމުގެ ޙައްޤާއި ވޯޓު ދިނުމުގެ ޙައްޤު އަދި މި ނޫންވެސް އިންތިޚާބާ ގުޅުންހުރި ޙައްޤުތައް ލިބިދީފައިވާ މިންވަރު ދެނެގަތުމަށް އިންތިޚާބުތައް މޮނިޓަރކުރުމަކީ މި ކޮމިޝަނުން ވަރަށް ފުޅާ ދައިރާއެއްގައި ކުރަމުންދާ މަސައްކަތެކެވެ. މިގޮތުން، ޚާއްޞަކޮށް ޕޮލިޓިކަލް އިންތިޚާބުތަކުގެ ކޮންސްޓިޓިއުއެންސީތަކުގައި ކަމާ ގުޅުންހުރި އިދާރާތަކާއެކު ބޭއްވުނު ބައްދަލުވުންތަކުންނާއި މީޑިއާ މޮނިޓަރިންގެ މަސައްކަތްތަކުގެ ތެރެއިން ނިޒާމާ ގުޅޭ ގޮތުން އާންމުންގެ ތެރޭގައި ކަންބޮޑުވުންތައް ހުރިކަން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ. އަދި މި ކަންކަމާ ގުޅޭ އާންމުންގެ ޚިޔާލު ހޯދުމަށް އިންތިޚާބީ މާޙައުލާއި އިންތިޚާބާ ގުޅުންހުރި ނިޒާމީ މައްސަލަތަކާ ބެހޭ އާންމުންގެ ހިޔާލު ހުރިގޮތް ދެނެގަތުމަށް ކޮމިޝަނުގެ އިސްތިހާރުގެ މަތިން 2024 މާރޗް 1 އިން 9ގެ ނިޔަލަށް ރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ސަރަޙައްދުތަކެއް ހިމެނޭގޮތުން ދިރާސާ އެއް ވަނީ ކުރެވިފައެވެ.

މުޅި ރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ސަރަޙައްދުތަކެއް ހިމެނޭގޮތުން ހަމަހަމަކޮށް މި ދިރާސާގައި ޖުމްލަ 1174 މީހުން ބައިވެރިވެފައެވެ. މީގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ 642 (55%) އަންހެނުންނާއި 532 (45%) ފިރިހެނުންނެވެ. ދިރާސާގެ ބައިވެރިންގެ ތެރޭގައި 18 އަހަރާއި 25 އަހަރާއި ދެމެދުގެ 15% މީހުން، ޒުވާނުންގެ އާބާދީގެ އުމުރުފުރާ (18 އަހަރާއި 35 އަހަރާއި ދެމެދު)ގެ 49% މީހުން މައުލޫމާތު ދީފައެވެ. ދިރާސާގެ 36% މީހުންނަކީ 36 އަހަރާއި 55 އަހަރާ ދެމެދުގެ މީހުންނެވެ. އަދި 56 އާއި 65 އާ ދެމެދުގެ އާބާދީގެ 8% މީހުން ހިއްސާވި ދިރާސާގެ ބައިވެރިންގެ 6% އަކީ 65 އަހަރުން މަތީގެ މީހުންނެވެ. އެކި ބާވަތުގެ ނުކުޅެދުންތެރިކަން ހުންނަ 74 މީހުން (6%) މީހުން ދިރާސާއަށް މައުލޫމާތު ދީފައެވެ.

ދިރާސާގެ ހޯދުންތައް

1. ދިރާސާގެ ބައިވެރިންގެ ތެރެއިން ކުރިއަށް އޮތް މަޖިލީސް އިންތިޚާބުގައި ޢަޒުމްކަމާއެކު ވޯޓުދިނުމަށް ބޭނުންވާކަމަށް ބުނެފައިވަނީ 68% މީހުންނެވެ. 19% މީހުން އަދި ގޮތެއް ނިންމާނުލާކަމަށާއި 13% މީހުން ވޯޓު ނުދޭނެކަމަށް ބުނެފައިވެއެވެ. ވޯޓުލާ ދުވަހު ގޮތެއް ނިންމާ މީހުންނާއި ވޯޓުނުދޭނެ ކަމަށް ބުނެފައިވާ މައިގަނޑު ސަބަބުގެ ގޮތުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ އިންތިޚާބުކުރެވޭ ކެނޑިޑޭޓުންނަށް އިތުބާރު ނެތުމެވެ.

2. ދިރާސާގެ ބައިވެރިންގެ 60% މީހުން ދެކެނީ އެ މީހަކު ވޯޓުލާ ދާއިރާ ވާންވާނީ އެމީހެއްގެ ދާއިމީ އެޑްރެސް އޮންނަ ދާއިރާއަށެވެ. އަދި އަލަށް ވޯޓުލާ މީހުންގެ ތެރޭގައި މިފިކުރައިން ގަބޫލުކުރާ ފަރާތްތައް ގިނަކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

3. ޕާޓީއެއް ފަރާތުން ރައްޔިތުން ތަމްސީލުކުރަން މަޖިލީހަށް އިންތިޚާބުވާ ފަރާތްތަކާއި އަމިއްލަ ފަރާތްތަކުގެ ގޮތުގައި އިންތިޚާބުވާ ފަރާތްތަކުން އެމީހެއް ހޮވުނު ޕާޓީ ނޫން ޕާޓީއަކަށް ސޮއިކުރިނަމަ އެ ދާއިރާއެއްގެ ގޮނޑި ގެއްލުންވާނެ ކަމަށް ދިރާސާގެ ބައިވެރިންގެ 73% މީހުން ގަބޫލުކުރެއެވެ. އޭގެ ތެރެއިންވެސް 47% މީހުން ވަރަށް ބޮޑަށް މިކަން ގަބޫލުކުރާކަން ބާރުއަޅައިފައެވެ.

4. ދިރާސާގެ ބައިވެރިންގެ 68% މީހުން ދެކޭ ގޮތުގައި މިހާރުވެސް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގުޅިބަޔަކުންގެ އަދަދު މަދުކުރަންޖެހެއެވެ. މަޖިލީސް ގުޅިބަޔަކުންގެ އަދަދު މަދުކުރަންޖެހޭ ކަމަށް އެންމެ ބޮޑަށް (71%) ގަބޫލުކުރާ ކަމަށް ފާހަގަކޮށްދެވިފައިވަނީ 56 އަހަރުން މަތީ ފަރާތްތަކުގެ ގޮތުގައިވާ މީހުނާ ޢާއި އަދަދުވެދު ހިމެނޭގެ ބަދަލުގައި ބާރެއްވާ މީހުންގެ ތެރޭގައި އެންމެ ގިނައިން (45%) 18 އަހަރާއި 25 އަހަރާއި ދެމެދުގެ އުމުރުފުރާގެ މީހުންނެވެ.

5. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އަންހެނުންގެ ދައުރާމެދު މުޖުތަމަޢުއިން ދެކޭގޮތަށް ބަލާއިރު، މިހާރުގެ މަޖިލީހުގައި އަންހެނުން މަދުކަމަށް 63% މީހުން ގަބޫލުކުރެއެވެ. ދިރާސާގެ ޖުމްލަ ބައިވެރިންގެ 9% ފަރާތްތަކުން (106 މީހުން)، އަންހެނުން މަޖިލީހުގައި ތިބެންޖެހޭކަމަށް ގަބޫލުނުކުރާކަމަށް ބުނެފައިވެއެވެ.

6. ދިރާސާގެ ބައިވެރިންގެ 75% ވަނީ ޖިންސަކަށް ވީނަމަވެސް ކެންޑިޑޭޓެއް އިހުތިޔާރުކުރުމުގައި ތަފާތުކުރުމުގެ ނުކުންނަމެވެ. އަދި 16% މީހުން ފިރިހެން ކެންޑިޑޭޓެއް އެ ދާއިރާ ތަމްސީލުކުރަން އިހުތިޔާރުކުރާއިރު އަންހެން ގުޅިބަޔަކު އިންތިހާބުކުރަން ބޭނުންވާ ނިސްބަތަކީ 9% އެވެ.

7. ވަކި ޖިންސެއްގެ ކެންޑިޑޭޓެއް އިހުތިޔާރުކުރި މީހުންގެ ސަބަބުތަކަށް ބަލާއިރު، ފިރިހެން ކެންޑިޑޭޓުން އިހުތިޔާރުކުރި ފަރާތްތަކުގެ 39% މީހުން އެފަދައިން އިހުތިޔާރުކޮށްފައިވަނީ އަންހެނުންނަށްވުރެ ފިރިހެނުން ޤާބިލުކަމަށް ގަބޫލުކުރާތީ ބާރުއަޅައިފައެވެ. ދެ ޖިންސުންވެސް ފިރިހެނުން ޤާބިލުކަމުގައި ގަބޫލުކުރާ އިރު، އަންހެން ކެންޑިޑޭޓުން އިހުތިޔާރުކުރާއިރު އެ މީހުންގެ ޤާބިލުކަމަށް ބަލައި އިހުތިޔާރުކުރަނީ 8% މީހުންނެވެ. 18% މީހުން ފިރިހެން ކެންޑިޑޭޓުން އިހުތިޔާރުކޮށްފައިވަނީ އިސްލާމްދީނުގެ އަދި ދިވެހި މުޖުތަމަޢުއިން ގަބޫލުކުރާ ހަމަތަކުގެ މަތިން އަންހެނުންނަކީ މަޖިލީސް ފަދަ ތަންތަނުގައި ތިބެންވާނެ ބައެއްކަމުގައި ނުދެކޭތީކަމަށް މައުލޫމާތު ދީފައިވެއެވެ.

8. އަންހެން ކެންޑިޑޭޓެއް ބޭނުންވާ މީހުންގެ 42% މީހުން ސަބަބެއް ކަމަށް ބާރުއަޅައިފައިވަނީ އަންހެނުންގެ ބައިވެރިވުން އިތުރުކުރުން ކަމުގައި ބާރުއަޅައިފައެވެ. މުޖުތަމަޢުގެ އިރުސާލްތަކެއް ބޮޑަށް އެނގޭނީ އަންހެނުންނަށް ކަމުގައި 11% މީހުން ގަބޫލުކުރާއިރު އަންހެނުން ބާރުވެރިކުރުމުގެ ބަދަލުގައި 9% މީހުން އަންހެން ކެންޑިޑޭޓެއް އިހުތިޔާރުކުރަން ބޭނުންވެއެވެ. މިގޮތުން މަޖިލީހުގެ މަސައްކަތްތަކަށް އަންހެނުންނަށް ވަކިގޮތަކަށް ނުދެވޭކަން ބާރުއަޅައިދޭ އަންހެނުން ދިނަކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

9. މަޖިލީހުގައި އަންހެނުންގެ ބައިވެރިވުން އިތުރުކުރަން މަސައްކަތް ކުރަންޖެހިފައިވާ ކަމަށް 73% އަންހެނުން ޤަބޫލުކުރާކަމަށް މައުލޫމާތު ލިބިފައިވާއިރު މިފަދައިން ގަބޫލުކުރާ ފިރިހެނުންގެ ނިސްބަތަކީ 52% އެވެ. އަންހެނުންގެ ބައިވެރިވުން އިތުރުކުރުމަށް ކުރެވޭނެ ކަންތައްތަކުގެ ތެރެއިން 21% މީހުން ދެކޭ ގޮތުގައި ޖިންސީ ހަމަހަމަކަމުގެ ޤާނޫނުތަކަށް އިތުރުކުރުމަކީ މުހިންމުކަމެއްވެ.

10. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިންތިޚާބުގައި ނުކުޅެދުންތެރިކަންހުންނަ މީހުންނަށް އެހެން މީހުންނާއި އެއްފަދައިން ކެންޑިޑޭޓެއްގެ ގޮތުގައި ކުރިމަތިލުމުގެ ފުރުސަތު އޮތުމަކީ 50% އަށްވުރެ ގިނަ މީހުން ގަބޫލުކުރާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

11. ދިރާސާގެ ބައިވެރިންގެ 50% މީހުން ދެކޭ ގޮތުގައި އެންމެ ބޮޑަށް އިންތިޚާބަށް ނުފޫޒު ފޯރުވާން ކަށަވަރުގެ ގޮތުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ ދައުލަތުގެ މުވައްސަސާތަކާއި ސަރުކާރު ހިއްސާވާ ކުންފުނިތަކުން ވަޒީފާ ދިނުމެވެ. އިންތިޚާބާއި ކައިރިވެފައިވަނިކޮށް ސަރުކާރުގެ ޕްރޮޖެކްޓްތަށް އިޢުލާނުކުރުމަކީ ވޯޓަށް އެންމެ ބޮޑަށް ނުފޫޒު ފޯރުވާ ކަންކަމުގެ ގޮތުގައި 27% މީހުން ގަބޫލުކުރެއެވެ.

12. ވޯޓަށް ނުފޫޒު ފޯރުވާން އިތުރު ގޮތްތަކުގެ ތެރޭގައި ފައިސާ/މުދާ/ތަކެތި ދިނުމަށް އަމިއްލައަށް ނުވަތަ ދަންނަ މީހެއްގެ ފަރާތުން އެދިފައިވާކަމަށް 59% ފަރާތުން ބުނެފައިވެއެވެ. އޭގެ ތެރެއިންވެސް އެންމެ ގިނައީ 26 އަހަރާއި 35 އަހަރާއި ދެމެދުގެ އުމުރުފުރާގެ މީހުންނެވެ.

13. މި ދިރާސާގެ ތެރެއިން އިންތިޚާބާ ގުޅުވައިގެން ރަޝްވަތު ހިފުމާ ދިނުން ފުޅާކޮށް ފެތުރިފައިވާކަމަށް 88% ފަރާތުން ޤަބޫލުކުރާކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. ދިރާސާއަށް މައުލޫމާތު ދިން މީހުންގެ ތެރެއިން ރަޝްވަތު ހިފުމާ ދިނުން ފުޅާކޮށް ފެތުރިފައިނުވާކަމަށް ޤަބޫލުކުރަނީ މުޅި ދިރާސާގެ ބައިވެރިންގެ ތެރެއިން އެންމެ 51 މީހުންނެވެ.

14. ކުރިމަތިލާފައިވާ ކެންޑިޑޭޓުންގެ ތެރެއިން އިޚްތިޔާރުކުރާނޭ ކެންޑިޑޭޓެއް ނެތްނަމަ އެކަން ހާމަކުރުމަށްޓަކައި "ނަން އޮފް ދި އަބަވް" (NOTA) ނުވަތަ މަތީގައިވާ އެއްވެސް ފަރާތަކަށް ވޯޓުދޭން ބޭނުންނުވާކަން ހާމަކުރެވޭ ގޮތަށް ވޯޓު ކަރުދާސް ބަދަލުކުރުމަށް 56% ފަރާތުން ތާއީދުކޮށްފައިވެއެވެ. މި ބަދަލު ގެނައުމަށް އެންމެ ބޮޑަށް ތާއީދުކޮށްފައިވަނީ ޒުވާނުންކަން (61%) ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

15. ރައްޔިތުންނަށް އެންމެ ފުރިހަމައަށް ވޯޓުދެވުމުގެ ބާރު ފޯރުކޮށްދިނުމަށްޓަކައި އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަނުގެ މަސައްކަތްތަކަކީ މުހިންމު މަސައްކަތްތަކެކެވެ. ދިރާސާގެ ބައިވެރިންގެ 43% މީހުންނަށް އެކޮމިޝަނުން މިނިވަންކަމާއެކު ނުފޫޒުން އެއްކިބާވެތިބެ މަސައްކަތްކުރާކަމަށް ޤަބޫލުކުރާއިރު، މިނިވަންކަމާއެކު ނުފޫޒުން އެއްކިބާވެ ތިބެ އެ ކޮމިޝަނުން މަސައްކަތް ކުރާކަމަށް ޤަބޫލުކުރަން ބޭނުންނުވާ 57% މީހުން ދިރާސާގައި ބައިވެރިވެފައިވެއެވެ.

16. އިންތިޚާބުގެ މިނިވަންކަމާ އިންސާފުވެރިކަން ކަށަވަރުކޮށް ކޯޓުތަކުން ކުރާ ހުކުމްތަކުގައި އިންތިޚާބީ ކަންކަމުގައި ހަމަހަމަކަމާ ކަރާމާތްތެރިކަމާއެކު ބައިވެރިވުން ދަމަހައްޓާ ހިމާޔަތްކުރުމުގެ މިނިވަންކަމާއި އެކު ޤާނޫނުގެ މިނިވަންކަން ދަމަހައްޓައި ކަންކަން ރާވާފައިވާ

ގޮތުގެ އިތުރުންވެސް ޖުމްލަކޮށް އިންތިޚާބީ މާޙައުލުގެ ހުރިހާ ކަމެއް އެކުލެވިގެންވެއެވެ. އެގޮތުން ކުރިއަށް އޮތް މަޖިލިސް އިންތިޚާބަށް ބަލާއިރު، އެ އިންތިޚާބަކީ މިނިވަން އިންސާފުވެރި އިންތިޚާބަކަށް ވެގެންދާނެކަމަށް ގަބޫލުކުރަނީ 43% މީހުންނެވެ. އަދި ދިރާސާގެ ބައިވެރިންގެ ތެރެއިން 11% މީހުން މި އިންތިޚާބުގެ މިނިވަންކަމާއި އިންސާފުވެރިކަން އެއްވެސް ގޮތަކަށް ޤަބޫލުނުކުރާކަން ހާމަކޮށްދެއްވުމަކީ ކަންބޮޑުވާންޖެހޭ ކަމެކެވެ.

މިދިރާސާގެ ހޯދުންތަކުގެ ތަފްސީލު ރިޕޯޓް މި ކޮމިޝަނުގެ ވެބްސައިޓުގައި (ލިންކް: https://t.ly/P89Jq) ޝާއިޢުކޮށްފައިވާނެއެވެ.

31 މާރިޗު 2024